

N:o 11.

Ank. till Riksd. Kansli den 9 April 1872, kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner om inrättande af lånekontor i Luleå och Calmar.

Uti motion N:o 5, Andra Kammaren, hafva Herrar *Joh. Rutberg* och *A. Bäckström* hemställt, att i Luleå måtte inrättas ett lånekontor för Norrbottens län; att för detta lånekontor måtte från och med år 1873 anvisas ett förlag, som för utlåningen med omsättningsrätt föreslagits till 500,000 Rdr; samt att i och för kontorets förvaltning måtte anslås enahanda årliga belopp, som nu är bestämdt beträffande lånekontoret i Wisby.

I motion N:o 108, Andra Kammaren, har Herr *O. F. Pettersson*, med hvilken Herrar *J. Jonasson*, *P. M. Johansson* och *S. Johnson* förenat sig, begärt, att i Calmar måtte inrättas ett lånekontor för de tre småländska länen och Öland, för hvilket kontor en fond till lån med omsättningsrätt af 2,000,000 R:dr borde från och med 1873 anvisas, jemte ett förvaltningsanslag till enahanda belopp, som nu utgår för lånekontoret i Göteborg. Anmodade att i anledning af de sålunda framställda förslagen till Utskottet afgifva utlåtande, hafva bankofullmäktige väl förklarat sig anse önskvärdt att riksbankens tillgångar måtte göras för rikets olika delar så användbara ske kan för lättnad i handel och rörelse, samt att för detta syftsmål särskilda åtgärder måtte vidtagas för de från hufvudstaden aflägsnare landsdelarne; men, då den anordning, som, efter det filialbankerna nu i det

närmaste upphört, afser att fylla nämnda behof, eller lånekontoren, lemnade mycket öfrigt att önska, för närvarande afstyrkt inrättande af nya lånekontor. Skälen för detta afstyrkande hafva fullmäktige närmare angifvit, i det fullmäktige yttrat att, så framt det borde anses såsom ett oeftergifligt vilkor för enhet och följdriktighet i förvaltningen af en bankinrättning, att anordningarne utgå från *en* styrelse, kunde den nuvarande lånekontors-organisationen, enligt hvilken styrelsen öfver dessa kontor är anförtrodd åt särskilda, af samma myndighet som den egentliga bankstyrelsen tillsatta och i afseende på förvaltningen hvar och en af sitt lånekontor till det mesta af fullmäktige oberoende styrelser, icke anses lämplig och öfverensstämmande med nyss angifna vilkor för en väl ordnad bankförvaltning. Detta uttalande kunde väl synas strida emot det förslag, fullmäktige till Utskottet afgifvit rörande ändringar i bankoreglementet, i hvilket förslag stadgandena om lånekontoren vore hufvudsakligen lika med hvad som nu gäller; men flera af de förändringar, fullmäktige föreslagit, voro af den beskaffenhet, att de borde föregå de förändringar rörande lånekontoren, hvilkas behöflighet fullmäktige ej förbisett, ehuru de icke ansett lämpligt att sträcka sina förslag till nya stadganden längre än som skett, innan det visat sig hvad framgång de nu framställda förslagen till förändringar inom sjelfva riksbanken kunde vinna.

Om emellertid hvad fullmäktige sålunda anført icke ansåges böra föranleda uppskof med inrättande af nya lånekontor, kunde ingen ort inom riket ega mera grundade anspråk än den nordligaste, att en afdelning af riksbanken dit förlades; men om en sådan inrättades, såsom i den nu väckta motionen föreslagits, ensamt för Norrbottens län, så skulle dels det nya kontorets verksamhet blifva alltför inskränkt, dels Westerbottens län snart göra anspråk på att äfven erhålla ett lånekontor. Med afseende härpå syntes det fullmäktige vara bättre, om det nya lånekontoret finge sig till distrikt anvisadt Norrbottens och Westerbottens län, samt, då svårighet torde möta att förlägga kontoret annorstädes än i någondera af länsresidensstäderna, att detsamma upprättades i Umeå, som möjligen erbjöde lättare tillfälle till erhållande af för kontoret behöflig personal och der belägenheten, om än för Norrbottens län mindre gynsam än i Luleå, dock erbjöde mycket lätnad mot det vida aflägsnare Stockholm.

I fråga åter om inrättande af ett lånekontor för de tre småländska länen i Calmar, ansågo fullmäktige för deras del detta förslag icke förtjena bifall. Genom de kommunikationer, som dels redan finnas, dels inom kort vore att förvänta, blefve samfärdseln mellan ifrågavarande län och Stockholm så lättad, att för vissa delar af desamma Stockholm torde blifva snarare mera än mindre tillgängligt än Calmar, som, derest för Småland

och Öland ett särskildt länekontor skulle upprättas, icke torde vara den lämpligast belägna platsen.

Lika med fullmäktige, anser Utskottet den nuvarande organisationen af länekontoren i vissa delar och särskildt beträffande sättet för styrelsens utseende olämplig.

Men då Riksdagen kan vid ett beslut om inrättande af nya kontor åt dessa gifva den organisation, som må anses ändamålsenlig, bör nyssnämnda förhållande, hvars undanrödjande i hvad angår de befintliga kontoren det ännu torde vara för tidigt att ifrågasätta, icke utgöra hinder för anläggande, redan nu, af nya afdelningskontor utaf riksbanken, der sådant i öfrigt kan finnas vara tjenligt. Tvärtom torde det vara fördelaktigt att, innan en reorganisation af de nuvarande länekontoren företogs, hafva inhemtat någon erfarenhet rörande de nya anordningarne, genom deras tillämpande i mindre skala på en plats, der riksbanken icke förut haft kontor.

Instämmande uti hvad såväl motionärerne Rutberg och Bäckström, som bankofullmäktige, anfört rörande behovet för landets nordligaste delar att erhålla en afdelning af riksbanken, finner Utskottet, beträffande området för dennas verksamhet, lika med fullmäktige, detta böra omfatta både Wester- och Norrbottens län, äfvensom Utskottet anser kontoret böra förläggas i Umeå, så mycket heldre som det kan ifrågasättas, om icke området för detta kontor framdeles bör utsträckas äfven till Wester-Norrland eller någon del deraf.

Utskottet anser, att samma rörelsegrenar, som drivas i riksbanken och de öfriga länekontoren, böra utgöra föremål för det nu ifrågavarande kontorets verksamhet, och att de bestämmelser, bankoreglementet härutinnan innehåller, böra tillämpas äfven vid kontoret i Umeå i allt hvad som angår dettas förhållande till allmänheten.

Då det enligt reglementet är öfverlemnadt åt fullmäktige att emellan de särskilda kontoren efter omständigheterna fördela bankens utlåningsfonder, allenast med iakttagande, hvad beträffar *utlåningen med omsättningsrätt*, af vissa i reglementet angifna grunder för fördelningen af den fond, som till sådan utlåning är särskildt afsatt, så lærer Riksdagen härutinnan endast böra i allmänhet angifva huru stor fond till utlåning med omsättningsrätt må tagas i beräkning för kontoret i Umeå.

I detta afseende hafva bankofullmäktige yttrat att, ehvad man såsom grund antog det belopp, som under den närmast förflutna tiden varit från riksbanken utlånadt inom Wester- och Norrbottens län, eller distriktets folkmängd i förhållande till hela landets, det för Norrbottens län af motionären föreslagna belopp, 500,000 R:dr, blefve alltför högt äfven för Wester- och Norrbottens län tillsammans.

Uti ifrågavarande hänseende torde emellertid företrädesvis böra tagas i betraktande betydenheten af dessa landsdelars näringsrörelse och den omständigheten, att behovet af förlag här måhända mera än annorstädes är ojemnt fördeladt på årets särskilda tider, så att detsamma vid vissa årstider är betydligt starkare än vid andra; med afseende härpå anser Utskottet icke obilligt att anslaget för utlåning med omsättningsrätt vid kontoret i Umeå upptages till 500,000 R:dr, dock med samma rättighet för fullmäktige härvid, som beträffande kontoren i allmänhet, att vidtaga förändring i fördelningen emellan kontoren, i fall omständigheterna dertill gifva anledning; och då det nuvarande distriktet för riksbankens diskontkontor kommer att minskas med det område, för hvilket det nya kontoret är afsedt, bör naturligtvis anslaget för detta sistnämnda tagas af den summa, som hittills tillhört diskontkontoret.

Beträffande åter styrelsen öfver ifrågavarande kontor, anordningen af göromålen inom kontoret, tjenstemäns antagande och aflöning med mera, anser Utskottet, såsom redan är antydt, det böra öfverlemnas åt fullmäktige att till en början och på försök besluta och vidtaga sådana åtgärder, som fullmäktige må finna ändamålsenliga, hvarefter kommande Banko-Utskott och Riksdag blifva i tillfälle att pröfva, huruvida den af fullmäktige åt kontoret gifna organisation bör definitivt fastställas och att besluta i sådana ämnen, hvilka först framdeles ifrågakomma, såsom revision af förvaltningen m. m.

Af det anförda framgår, att Utskottet icke anser sig böra tillstyrka bifall till de af Herrar Rutberg och Bäckström framställda förslag; men deremot föreslår Utskottet, att Riksdagen må fatta följande beslut:

1:o

att i staden Umeå skall inrättas ett afdelningskontor af riksbanken för Wester- och Norrbottens län, afsedt för enahanda slags rörelse, som i riksbanken och öfriga lånekontor drifves.

2:o

att det må ankomma på bankofullmäktige att till vexeldiskontering, utlåning och kassakreditivrörelse vid detta kontor anvisa de belopp, fullmäktige finna lämpliga; dock under iakttagande såsom grund för fördelningen af anslaget till utlåning med omsättningsrätt att för kontoret i Umeå afses en summa af 500,000 R:dr.

3:o

3:o

att fullmäktige, tills vidare och intilldess Riksdagen annorlunda beslutar, må bemyndigas ej mindre att bestämma af huru stort antal ledamöter styrelsen för afdelningskontoret skall utgöras, än äfven att utse dessa ledamöter, förordna om styrelsens funktioner och sättet för dessas utöfvande samt bestämma arvoden för styrelsen, äfvensom att besluta om tjänstemäns antagande, göromål och aflöning samt att i öfrigt vidtaga alla erforderliga åtgärder för kontorets öppnande så fort ske kan.

Om Utskottets nu afgifna förslag vinner Riksdagens bifall, kommer Utskottet att i det förslag till bankoreglemente, med hvars uppgörande Utskottet är sysselsatt, införa bestämmelser angående det nya kontoret, i öfverensstämmelse med Riksdagens beslut.

Hvad angår Herr O. F. Petterssons motion om iurättande af ett lånekontor i Calmar, får Utskottet, på de skäl som af fullmäktige i deras ofvan omförmälda utlåtande blifvit anförda,

4:o

hemställa, att berörda motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 9 April 1872.

J. von Schwerin.
